

Nr. 29 Pretium/Wegener

Voorzieningenrechter Rechtbank Overijssel (zittingsplaats Almelo)

Motivering van 6 september 2013 van het vonnis van 30 augustus 2013,

rechtdoende in kort geding,

De besloten vennootschap Pretium BV, gevestigd te Haarlem, eisen-de partij, verder te noemen Pretium, advocaat: mr. A. Killan te Den Haag,

tegen

de besloten vennootschap Wegener Media BV, tevens h.o.d.n. De Twentsche Courant Tubantia, gevestigd te Enschede, gedaagde partij, verder te noemen Wegener, advocaat: mr. T.J. van Veen te Ede.

[...]

2 De feiten

2.1 Pretium is een Nederlands telecommunicatiebedrijf dat sinds 1996 actief is als aanbieder van vaste telecommunicatiediensten in Nederland. Na KPN is Pretium de grootste aanbieder van traditionele vaste telefonie aan consumenten in Nederland.

2.2 Wegener is uitgever van het dagblad De Twentsche Courant Tubantia. De Twentsche Courant Tubantia behoort tot de middelgrote dagbladen van Nederland. Naast de krant brengt Wegener het nieuws ook online op de website www.tubantia.nl.

2.3 Wegener heeft op 13 juli 2013 (op de website) en 19 juli 2013 (in het dagblad) een artikel gepubliceerd met de titel "Oproep: wat zijn uw ervaringen met Pretium?".

2.4 Pretium is van mening dat voormelde publicatie onrechtmatig is om een aantal redenen. Pretium heeft Wegener gevraagd zich van een dergelijke oproep verder te onthouden en zij heeft gevraagd Pretium te voorzien van eventuele reacties die Wegener naar aanleiding van de oproep ontvangt, met vermelding van de naam, de woonplaats en het telefoonnummer van de betreffende persoon die heeft gereageerd.

2.5 Wegener heeft Pretium op 13 augustus 2013 gemeld dat zij naar aanleiding van de oproep 100 reacties heeft ontvangen. Wegener weigert de gevraagde gegevens te verstrekken aan Pretium.

2.6 Op 11 september a.s. staat bij deze rechtbank en deze locatie een kort geding zitting gepland tussen Pretium en Wegener. Pretium vordert kort gezegd dat Wegener wordt geboden om de publicatie te verwijderen van de website en Wegener te bevelen een bepaalde rectificatietekst te publiceren in het dagblad en op de website van Wegener, zulks op straffe van een dwangsom.

2.7 Op 28 augustus 2013 heeft Wegener Pretium een (paginagroot) conceptartikel over Pretium gemaïld en verzocht om uiterlijk 30 augustus 2013 vóór 10.00 uur het eventuele commentaar van Pretium door te geven. Wegener is voornemens het artikel op 31 augustus 2013 te publiceren.

3 Het geschil

3.1 Pretium heeft als voorlopige voorziening gevorderd I. Wegener te verbieden de concept-publicatie met de titel "Werving telefoonabonnees valt verkeerd" te publiceren of de inhoud anderszins openbaar te maken, althans ten minste tot na de uitspraak van het reeds ahangige kort geding, en voorts II. om Wegener te gebieden om aan Pretium op maandag 2 september 2013 vóór 17.00 uur alle vermeende signalen en klachten te overhandigen, voorzien van NAWT-gegevens (naam, adres, woonplaats en telefoonnummer), met daarbij een korte omschrijving van elke klacht, en III. beide veroordelingen op straffe van een dwangsom, voor het geval Wegener niet aan de veroordelingen voldoet.

[...]

4 De beoordeling

4.1 De voorzieningenrechter overweegt het volgende. Het vereiste

spoedeisend belang is in deze zaak aanwezig gelet op de voorgenomen publicatie in de krant van 31 augustus 2013.

4.2 De voorzieningenrechter stelt voorop dat dit kort geding niet gaat over (de publicatie van) het artikel "Oproep: wat zijn uw ervaringen met Pretium?" of de gestelde onjuiste wijze waarop Wegener/de journalist daarbij te werk is gegaan. Daarover gaat het kort geding tussen partijen op 11 september a.s.

4.3 In dit kort geding gaat het kort gezegd om de vraag of Wegener de ontvangen signalen/klachten van lezers, inclusief NAWT-gegevens van de klagers, moet delen met Pretium en of publicatie van het concept-artikel "Werving telefoonabonnees valt verkeerd" moet worden verboden.

4.4 Naar het voorlopig oordeel van de voorzieningenrechter hoeft Wegener de signalen/klachten, voorzien van NAWT-gegevens, niet te delen met Pretium. Pretium verzoekt niet alleen om de signalen/de klachten zelf, maar ook om NAWT-gegevens van de klagers, de bronnen van de journalist van Wegener. Pretium wil de klachten kunnen verifiëren. Journalistieke bronbescherming is één van de fundamentele voorwaarden voor persvrijheid. Zonder bescherming zouden die bronnen ervan worden afgeschrikt de pers te helpen het publiek te informeren over zaken van openbaar belang (Rechtbank Almelo, LJN AT5208, r.o. 10). In de bewoordingen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens: (EHRM 22 november 2012, Appl.nr. 39315/06, overweging 127):

127. Protection of journalistic sources is one of the basic conditions for press freedom, as is recognised and reflected in various international instruments including the Committee of Ministers Recommendation quoted in paragraph 61 above. Without such protection, sources may be deterred from assisting the press in informing the public on matters of public interest. As a result the vital public-watchdog role of the press may be undermined and the ability of the press to provide accurate and reliable information may be adversely affected. Having regard to the importance of the protection of journalistic sources for press freedom in a democratic society and the potentially chilling effect an order of source disclosure has on the exercise of that freedom, such a measure cannot be compatible with Article 10 of the Convention unless it is justified by an overriding requirement in the public interest (see Goodwin, cited above, § 39; Voskuil, cited above, § 65; Financial Times Ltd. and Others, cited above, § 59; and Sanoma, cited above, § 51).

4.5 Het gevaar dat bronnen worden afgeschrikt en in het vervolg niet meer zullen reageren, gelet op eventuele consequenties van het verstrekken van NAWT-gegevens, speelt ook in deze zaak. Het zonder toestemming van de klagers moeten verstrekken van NAWT-gegevens zou de waakhondfunctie van de pers te zeer ondermijnen. Mede gelet op hetgeen het EHRM over de reikwijdte van journalistieke bronbescherming heeft overwogen komt de voorzieningenrechter tot het voorlopig oordeel dat de door Pretium gevraagde gegevens vallen onder journalistieke bronbescherming. Wegener is niet verplicht die gegevens aan Pretium te verstrekken.

4.6 Pretium heeft verder gevorderd publicatie van het concept-artikel "Werving telefoonabonnees valt verkeerd" te verbieden. Een dergelijk verbod houdt een beperking in van de vrijheid van meningsuiting, in dit geval van de pers (art. 7 Grondwet), waarbij gelet op het belang van de voorlichtende taak van de pers een grote terughoudendheid is geboden. Een dergelijke beperking is alleen gerechtvaardigd als deze bij de wet is voorzien en noodzakelijk is in een democratische samenleving.

4.7 Een beperking bij de wet voorzien is aan de orde als de publicatie onrechtmatig zou zijn in de zin van artikel 6: 162 van het Burgerlijk Wetboek. De beantwoording van de vraag of de voorgenomen publicatie onrechtmatig is, ligt in het spanningsveld tussen het recht op vrijheid van meningsuiting enerzijds en het recht op bescherming van de eer en goede naam anderzijds. Hierbij staan derhalve twee hoogwaardige maatschappelijke belangen tegenover elkaar: aan de ene kant het belang dat individuele burgers niet door publicaties in de pers worden blootgesteld aan lichtvaardige verdachtmakingen; aan de andere kant het belang dat men zich (in het openbaar) kritisch, informierend, opiniërend, of waarschuwend moet kunnen uitspreken. Welke van deze belangen de doorslag behoort te geven hangt af van de in onderling verband te beschouwen omstandigheden.

4.8 Pretium heeft gesteld dat het niet gaat om de inhoud van het artikel "Werving van telefoonabonnees valt verkeerd"; het gaat om het onbetamelijk handelen van Wegener, waardoor Pretium zich niet inhoudelijk kán verweren. Wegener handelt naar maatschappelijke maatstaven onbetamelijk, door eerst onder valse voorwendselen een

oproep te plaatsen, vervolgens Pretium de (vermeende) signalen en 100 klachten te onthouden en daarna Pretium onder druk te zetten om in iets meer dan 24 uur te reageren op de concept-publicatie.

4.9 Anders dan Pretium ziet de voorzieningenrechter voorshands geen onbetamelijk handelen door Wegener. Zoals hierboven overwogen hoeft Wegener de klachten inclusief NAWT-gegevens niet af te geven aan Pretium. Ook voor het overige lijkt van onbetamelijk handelen van Wegener geen sprake. Wegener heeft Pretium naar aanleiding van de binnengekomen reacties een brief geschreven d.d. 13 augustus 2013, met daarin 14 vragen, kort gezegd over de manier waarop Pretium klanten werft. Pretium heeft er voor gekozen de vragen niet te beantwoorden vanuit de veronderstelling dat zij eerst recht had op onder meer de NAWT-gegevens van de klagers. Zij heeft zichzelf daarmee de mogelijkheid van het geven van een weerwoord onthouden. Ook zonder NAWT-gegevens van klagers had Pretium kunnen reageren op de vragen. Zij had onder meer kunnen wijzen op eventuele gegevens over klachten/opzeggingen uit haar eigen administratie, en zij had Wegener bijvoorbeeld kunnen wijzen op de punten die zij ter zitting heeft genoemd, over het hanteren van een vast telefoonscript, waarin maar één keer het woord KPN voorkomt, en het ten opzichte van KPN hogere percentage klachtenoplossingen.

4.10 Ook heeft Pretium voldoende tijd gehad om commentaar te geven op de voorgenomen publicatie. Wegener heeft bij email van 28 augustus 2013, 12.47 uur gevraagd om commentaar vóór 30 augustus 2013 10.00 uur en de advocaat van Pretium heeft het verzoek om commentaar van Wegener vrijwel direct beantwoord op 28 augustus 2013 om 14.44 uur. Pretium had bijna twee dagen voor een reactie en dat is onder de gegeven omstandigheden voldoende. Pretium wist van de brief d.d. 13 augustus 2013, zij wist waar Wegener mee bezig was.

4.11 Gesteld noch gebleken is dat het conceptartikel fouten of onwaarheden bevat die met zich mee zouden brengen dat, geheel los van de vrijheid van meningsuiting, die publicatie jegens Pretium onrechtmatig zou zijn.

4.12 Gelet hierop zullen de gevraagde voorlopige voorzieningen worden afgewezen, omdat onvoldoende aannemelijk is dat de verdringen in een eventuele bodemprocedure zullen worden toegewezen. Pretium dient, als de in het ongelijk gestelde partij, de proceskosten te dragen.

5 De beslissing (zoals uitgesproken op 30 augustus 2013)

De voorzieningenrechter:

- I. Wijst de vorderingen van Pretium af.
- II. Veroordeelt Pretium in de kosten van dit geding, tot op deze uitspraak aan de zijde van Wegener begroot op € 589,- aan verschotten en € 816,- aan salaris van de advocaat;
- III. Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

Dit vonnis is gewezen te Almelo door mr. M.M. Verhoeven, voorzieningenrechter, en uitgesproken ter openbare terechtzitting van 30 augustus 2013, in tegenwoordigheid van de griffier.

Zie de noot onder nr. 30, red.

Nr. 30 Pretium/Wegener

Voorzieningenrechter Rechtbank Overijssel (zittingsplaats Almelo) 2 oktober 2013

Vonnis in kort geding in de zaak van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Pretium BV, gevestigd te Haarlem, eisers, advocaten mrs. A. Killan en L. van Huizen te 's-Gravenhage,

tegen

de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Wegener Media BV, gevestigd te Apeldoorn, gedaagde, advocaat mr. A. Robustella te Ede.

Partijen zullen hierna Pretium en Wegener genoemd worden.

1 De procedure

- 1.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:
 - de dagvaarding

- de wijziging van eis
- de mondelinge behandeling
- de pleitnota van Pretium
- de pleitnota van Wegener.

- 1.2. Ten slotte is vonnis gevraagd. Het vonnis is – na aanhouding – bepaald op vandaag.

2 De feiten

2.1. Pretium is een Nederlands telecommunicatiebedrijf dat sinds 1996 actief is als aanbieder van vaste telecommunicatiediensten in Nederland. Zij biedt haar diensten aan door middel van telemarketing.

2.2. Wegener is uitgever van het dagblad De Twentsche Courant Tubantia. De Twentsche Courant Tubantia behoort tot de middelgrote dagbladen van Nederland. De krant verschijnt ook online op www.tubantia.nl.

2.3. Wegener heeft op 13 juli 2013 op haar website, met daarbij een afbeelding van de homepage van Pretium, en op 19 juli 2013 in het dagblad, het volgende artikel gepubliceerd:

Oproep: wat zijn uw ervaringen met Pretium?

ENSCHEDÉ- Deze krant ontvangt signalen van lezers dat telecomfirma Pretium een offensief is begonnen in Twente om KPN-abonnees over te halen en Pretium-abonnement te nemen.

Volgens de lezers hebben vooral de oudere abonnees niet in de gaten dat ze een ander abonnement afsluiten. Ze willen niet switchen, maar krijgen toch een brief thuis waarin ze worden gefeliciteerd met hun nieuwe abonnement. Waar ze vervolgens naar eigen zeggen moeilijk van af komen. Deze krant wil hier met hulp van zoveel mogelijk lezers onderzoek naar doen.

Daarom de oproep om uw ervaringen met provider Pretium onder vermelding van naam, woonplaats en telefoonnummer te mailen aan: [e-mailadres].

2.4. Pretium heeft Wegener gevraagd voornoemde publicatie op de website te verwijderen en de oproep in de krant niet meer te herhalen. In reactie daarop heeft Wegener de afbeelding van de homepage van Pretium, verwijderd.

2.5. Pretium heeft, voordat de behandeling van onderhavig kort geding zou plaatsvinden, Wegener gedagvaard in kort geding tegen de zitting van 30 augustus jl., onder meer om te voorkomen dat Wegener het artikel “Werving telefoonabonnees valt verkeerd” zou gaan publiceren.

2.6. Bij vonnis in kort geding van 30 augustus 2013, welk vonnis op 6 september 2013 nader is gemotiveerd, heeft de voorzieningenrechter in deze rechtbank het door Pretium gevorderde verbod tot publicatie van het artikel: “Werving telefoonabonnees valt verkeerd”, alsmede het door Pretium gevorderde gebod om alle vermeende signalen en klachten te overhandigen voorzien van NAWT-gegevens, afgewezen.

2.7. Op 31 augustus heeft Wegener in De Twentsche Courant Tubantia een vijftal artikelen geplaatst met de titels: “Met wie? Werving Pretium valt verkeerd”, “Ik heb niets getekend”, “Verkoopprocedure veranderen”, “Bron blijft geheim” en “Rechter abonnee”.

2.8. Onderhavig kort geding is behandeld op 11 september [2013].

3 Het geschil

3.1. Pretium vordert, na vermeerdering van eis, samengevat – verwijdering door Wegener van de publicaties met de titels “Oproep: wat zijn uw ervaringen met Pretium?”, “Met wie? Werving Pretium valt verkeerd”, “Ik heb niets getekend”, “Verkoopprocedure veranderen”, “Bron blijft geheim” en “Rechter abonnee”. Daarnaast vordert Pretium rectificatie van die artikelen op straffe van een dwangsom, een en ander op de wijze zoals zij heeft gevorderd bij vermeerdering van eis.

3.2. Wegener voert verweer.

3.3. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4 De beoordeling

4.1. Pretium heeft gelet op de aard van haar vorderingen, waaronder rectificatie van de door Wegener gepubliceerde artikelen, een spoed-

eisend belang bij haar vorderingen. Zij is ontvankelijk in haar vorderingen.

4.2. In dit kort geding ligt ter beoordeling voor of Wegener:

- met de publicatie van het artikel *“Oproep: wat zijn uw ervaringen met Pretium?”* (hierna ook te noemen de oproep) onrechtmatig handelt jegens Pretium, in die zin dat de inhoud van deze publicatie en de (werk)wijze waarop de betrokken journalist het artikel tot stand heeft gebracht, een ontoelaatbare aantasting inhouden van de reputatie van Pretium, alsmede of zij
- met de publicatie van de op 31 augustus jl. in de krant geplaatste artikelen (hierna ook te noemen de vijf artikelen) onrechtmatig handelt jegens Pretium, in die zin dat de inhoud en de wijze van publiceren van die artikelen een ontoelaatbare aantasting inhouden van de reputatie van Pretium.

4.3. Het gaat bij de beantwoording van voornoemde vragen om een afweging van de betrokken belangen, waarbij alle relevante omstandigheden dienen te worden betrokken. Het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht op bescherming van de eer en goede naam strijden daarbij om voorrang.

4.4. De voorzieningenrechter stelt voorop dat in de samenleving aan de persvrijheid (als vorm van meningsuiting) een bijzondere waarde moet worden toegekend. De pers moet als ‘publieke waakhond’ kunnen optreden en vrijelijk commentaar kunnen geven over onderwerpen van algemeen belang. Het is een groot goed dat, mede getuige de rechtspraak over persvrijheid van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, niet snel aan banden wordt gelegd. De (vermeende) inbreuken op het recht van vrijheid van meningsuiting dienen vanuit het perspectief van de waarde van deze vrijheid voor een goed functionerende democratische samenleving te worden beoordeeld. Het vergaande recht van de pers op vrijheid van meningsuiting omvat tegelijkertijd ook verantwoordelijkheden. Juist omdat de pers burgers informeert over wat er gaande is in de samenleving, kan zij belangrijke invloed uitoefenen op opinie- en beeldvorming en kan zij reputaties maken of breken. Vooral verantwoordelijkheden op het punt van verificatie en zorgvuldigheid komen daarbij aan journalisten toe.

De oproep

4.5. Pretium stelt dat de publicatie *“Oproep: wat zijn uw ervaringen met Pretium?”* ernstige beschuldigingen en insinuaties bevat aan het adres van Pretium. De toon van de publicatie is negatief en de beschuldigingen zijn onjuist en ongefundeerd. Wegener verweert zich en stelt dat een combinatie van een persoonlijke ervaring en het opvangen van signalen van lezers de journalist van Wegener heeft bewogen tot het plaatsen van de oproep.

4.6. Beoordeeld moet worden of Wegener met de oproep de grenzen van het toelaatbare heeft overschreden. De voorzieningenrechter overweegt daartoe als volgt.

4.7. De onderhavige oproep kan voor Pretium reputatieschade opleveren. De bewoordingen van de oproep hebben een negatieve lading en suggereren dat Pretium lichtvaardig vooral oudere mensen als abonnee tracht in te palmen. (*“offensief”, “over te halen”, “hebben de vooral oudere abonnees niet in de gaten”, “Ze willen niet switchen, maar krijgen toch een brief waarin ze worden gefeliciteerd met hun nieuwe abonnement”* en *“moelijk van af komen”*).

4.8. Ter zitting is gebleken dat de aanleiding voor plaatsing van de oproep was: ‘reacties in de privésfeer van de journalist naar aanleiding van de persoonlijke ervaring van de vader van de journalist met Pretium’. Wegener heeft deze reacties, ook ter zitting, niet nader geconcretiseerd. Verder is ter zitting naar voren gekomen dat de persoonlijke ervaring van de vader van de journalist niet kan worden gekwalificeerd als een negatieve ervaring. De voorzieningenrechter oordeelt dan ook dat de directe aanleiding voor de oproep in de onderhavige bewoordingen in het vage blijft.

4.9. Juist in gevallen als het onderhavige, waarin nog in het geheel niet duidelijk is of de journalistieke oproep die wordt geplaatst zal leiden tot een uitkomst die door de oproep wordt gesuggereerd, weegt de journalistieke zorgvuldigheid zwaar. Een oproep als de onderhavige is weliswaar een erkend journalistiek middel om mogelijke misstanden te onderzoeken, maar het stelt forse eisen aan de gekozen bewoordingen. De oproep behoort niet op voorhand het lijdend voorwerp daarvan, zeker als daarmee geen overleg heeft plaatsgevonden, al dusdanig te beschadigen dat reacties op de oproep ogenschijnlijk daardoor al niet tot nauwelijks meer kunnen toe- of afdoen

aan het door de oproep gecreëerde beeld. Duidelijk moet zijn dat de journalist (voordat hij tot publicatie overgaat) zo goed mogelijk geprobeerd heeft de informatie te verifiëren. Wegener heeft in deze procedure echter op geen enkele wijze aannemelijk gemaakt dat zij die ‘signalen van lezers’ heeft geverifieerd. Het lijkt er op dat Wegener zonder onderzoek tot publicatie van de oproep in haar huidige vorm is overgegaan. Wegener heeft daarmee in dit bijzondere geval haar journalistieke zorgvuldigheids- en onderzoeksplicht geschonden en Pretium bij voorbaat in een kwaad daglicht gesteld.

4.10. Pretium stelt voorts dat Wegener de oproep heeft geplaatst zonder daarover op voorhand contact op te nemen met Pretium. Zij handelt daarmee in strijd met het beginsel van hoor en wederhoor, aldus Pretium. Wegener betwist dat zij, alvorens zij tot plaatsing van het artikel mocht overgaan, Pretium in de gelegenheid had moeten stellen te reageren.

4.11. De voorzieningenrechter is van oordeel dat Wegener Pretium in de onderhavige omstandigheden niet in de gelegenheid had hoeven te stellen om voorafgaand aan de publicatie van de oproep haar versie van de “feiten” te geven. In het recht op bescherming van de reputatie kan immers geen positieve verplichting worden ingelezen voor journalisten en uitgevers om mogelijk bezwarende publicaties steeds voorafgaand aan publicatie voor te leggen aan de betrokkene. Daarvan zou naar het oordeel van de voorzieningenrechter overigens ook een te groot ontmoedigend effect uitgaan. Het zou een onwenselijke aantasting opleveren voor de publieke waakhondfunctie van de pers.

4.12. Het voorgaande betekent dat de voorzieningenrechter in dit concrete geval van oordeel is dat (de inhoud van) de oproep van dien aard is dat deze als onrechtmatig jegens Pretium moet worden aangemerkt. Pretium koppelt aan deze vaststelling de vordering dat de oproep daarom moet worden gerectificeerd op de voorpagina of elders in de zaterdageditie van de krant. Die vordering zal de voorzieningenrechter echter niet toewijzen.

4.13. Een rectificatie als gevorderd oordeelt de voorzieningenrechter als een te zwaar en Wegener onredelijk bezwarend middel, nu immers na de oproep op 31 augustus 2013 uitgebreid door Wegener in de krant over Pretium is gepubliceerd. Een rectificatie van de oproep heeft derhalve geen inhoudelijk effect nu dat de eigenlijke inhoudelijke publicatie in de krant over Pretium onverlet laat.

4.14. De publicaties die naast het artikel *“Met wie? Werving Pretium valt verkeerd”* zijn gepubliceerd, borduren alle voort op dat laatstgenoemde artikel. Gelet op hetgeen de voorzieningenrechter in deze rechtbank in zijn vonnis van 30 augustus jl. heeft overwogen, kan de beoordeling of de inhoud van de vijf artikelen een ontoelaatbare aantasting inhouden van de reputatie van Pretium niet aan de orde komen, nu daarover reeds door de voorzieningenrechter in deze rechtbank in het vonnis van 30 augustus jl. is beslist. De voorzieningenrechter heeft in rechtsoverweging 4.11. overwogen dat gesteld noch gebleken is dat het artikel fouten of onwaarheden bevat die met zich mee zouden brengen dat, geheel los van de vrijheid van meningsuiting, die publicatie jegens Pretium onrechtmatig zou zijn. De onderhavige procedure kan niet een verkapt rechtsmiddel zijn tegen een eerder op dat punt jegens Pretium gegeven onwelgevallige beslissing door de voorzieningenrechter. De stellingen van Pretium die daarop gericht zijn, dienen reeds daarom te worden gepasseerd.

4.15. Dan resteert enkel nog de stelling van Pretium dat de disproporcionele wijze van publiceren van de artikelen een ontoelaatbare aantasting inhouden van de reputatie van Pretium. De voorzieningenrechter is van oordeel dat de wijze van publiceren, meer specifiek in welke omvang het artikel wordt geplaatst en op welke pagina(s), is voorbehouden aan de uitgever. Of zij nu kiest voor een klein dan wel een groot artikel, al dan niet geplaatst op de voorpagina dan wel verspreid over meerdere pagina’s in de krant, de uitgever komt op dit punt redactionele vrijheid toe. In zoverre kan derhalve niet worden geoordeeld dat de wijze van publiceren onrechtmatig is.

4.16. Dit alles leidt tot het oordeel dat de vorderingen van Pretium beperkt, op de navolgende wijze, voor toewijzing vatbaar zijn. De gevorderde dwangsom wordt beperkt tot € 1.000,- per dag met een maximum van € 100.000,-.

4.17. Wegener zal als de in het ongelijk gestelde partij in de proceskosten worden veroordeeld. De kosten aan de zijde van Pretium worden begroot op:

– griffierecht	€ 589,-
– exploitkosten	84,25
– salaris	816,-
Totaal	€ 1.489,25.

5 De beslissing

De voorzieningenrechter

5.1. gebiedt Wegener om binnen 24 uur na betekening van dit vonnis de publicatie met de titel “*Oproep: wat zijn uw ervaringen met Pretium?*” inclusief het Pretium logo en de foto(s), alle links naar deze publicatie en alle eventuele reacties daarop, te verwijderen van haar website en deze blijvend verwijderd te houden, zowel uit haar hard copy uitgaven als op het internet,

5.2. bepaalt dat Wegener voor iedere dag dat zij (na betekening van dit vonnis) in strijd handelt, dan wel in gebreke is met het onder 5.1. bepaalde, aan Pretium een dwangsom verbeurt van € 1.000,- per dag met een maximum van € 100.000,-,

5.3. veroordeelt Wegener in de proceskosten, aan de zijde van Pretium tot op heden begroot op € 1.489,25,

5.4. verklaart dit vonnis tot zover uitvoerbaar bij voorraad,

5.5. wijst af het meer of anders gevorderde.

Dit vonnis is gewezen door mr. G.G. Vermeulen en in het openbaar uitgesproken op 2 oktober 2013 in tegenwoordigheid van de griffier.

Noot

Wouter Hins

Kranten werken sneller dan een rechtbank. De *Twentsche Courant Tubantia*, uitgegeven door Wegener, had op 13 juli 2013 een ‘lezersoproep’ op haar website geplaatst. Daarin werden lezers uitgenodigd hun ervaringen met het telecombedrijf Pretium naar de redactie te mailen. Enige tijd later verscheen de oproep in de papieren krant. Tubantia schreef signalen te hebben gekregen dat Pretium in Twente een offensief zou zijn begonnen om abonnees weg te lokken bij KPN. Vooral ouderen zouden het slachtoffer zijn van agressieve verkoopmethoden. De krant kondigde aan dit te willen onderzoeken. Pretium achtte de lezersoproep onrechtmatig en spande een kort geding aan, waarvan de mondelinge behandeling gepland werd op 11 september. Eind augustus had Tubantia echter al een artikel klaar met het opschrift ‘Werving telefoonabonnees valt verkeerd’. Het concept werd aan Pretium toegezonden met het verzoek binnen twee dagen inhoudelijk te reageren. Inhoudelijk reageren deed Pretium niet, maar zij spande een tweede kort geding aan. Daarin vorderde Pretium een publicatieverbod en afgifte van alle ingekomen reacties, inclusief de NAWT-gegevens (naam, adres, woonplaats en telefoonnummer), zodat zij de klachten inhoudelijk zou kunnen controleren.

De eerste uitspraak, gemotiveerd op 6 september 2013, heeft betrekking op het tweede kort geding. Volgens de voorzieningenrechter zijn er onvoldoende redenen voor een publicatieverbod. Van principiële aard zijn de overwegingen omtrent de afgifte van de reacties en de bijbehorende NAWT-gegevens. Het zonder toestemming van de betrokkenen moeten verstrekken van deze gegevens zou de waakhondfunctie van de pers te zeer ondermijnen, zo staat in r.o. 4.6. De gegevens vallen onder het recht op journalistieke bronbescherming, dat gewaarborgd wordt door artikel 10 EVRM. Een soortgelijk oordeel velde de Amsterdamse rechtbank in de zaak van Ryanair tegen de KRO.¹ Personeelsleden van Ryanair hadden tegenover de KRO uitspraken gedaan over de veiligheid bij de luchtvaartmaatschappij. De vordering tot afgifte van de ruwe beelden ex art. 843a Rv werd afgewezen, gezien het recht op bronbescherming. Een tikkeltje anders ligt

een zaak tussen Pretium en de TROS, waarin art. 843a Rv. eveneens een rol speelde. Toen ging het om beelden die de TROS met een verborgen camera in een callcenter van Pretium had gemaakt. Personen die zich er niet van bewust zijn dat zij worden gefilmd, zijn geen ‘bron’ in de traditionele zin van het woord. Een bevel tot afgifte is echter wel een beperking van artikel 10 EVRM, die moet worden getoetst aan het tweede lid.²

De tweede uitspraak, gewezen op 2 oktober 2013, gaat grotendeels over de lezersoproep van twee en een halve maand eerder. Hoewel de namen op elkaar lijken, is de dienstdoende rechter niet dezelfde als bij de vorige uitspraak. Het krantenartikel met een verslag van het onderzoek was inmiddels verschenen op 31 augustus 2013, één dag nadat mondeling was beslist dat de publicatie niet verboden kon worden. Weliswaar vorderde Pretium alsnog een rectificatie, maar daar wil de voorzieningenrechter niet aan beginnen. Hij acht zich gebonden aan de mondelinge uitspraak van zijn collega van 30 augustus, nader gemotiveerd op 6 september 2013. Pretium komt toch als overwinnaar uit de strijd, omdat de voorzieningenrechter de lezersoproep onrechtmatig acht. De krant had zorgvuldiger moeten bekijken of de aanwijzingen van een misstand voldoende waren om de oproep te rechtvaardigen en had meer neutrale bewoordingen moeten kiezen. Een rectificatie acht de voorzieningenrechter een te zwaar middel, maar hij besluit dat de oproep verwijderd moet worden van de website van Tubantia. In het bevel wordt overigens ook gesproken van *hard copy* uitgaven, wat suggereert dat Wegener zelfs delen van papieren kranten onleesbaar moet maken.

Mijns inziens heeft de voorzieningenrechter op 2 oktober de plank twee keer mis geslagen. Enerzijds door te overwegen dat de oproep aan de lezers een onrechtmatige daad zou opleveren. Anderzijds door de sanctie: het bevel dat de tekst van de oproep moet worden verwijderd van de website, waar die sedert 13 juli 2013 had gestaan. Eerst de onrechtmatigheid. De gedachte dat een journalistiek medium zorgvuldig onderzoek moet doen alvorens lezers op te roepen hun (negatieve) ervaringen met een bedrijf te melden is op zichzelf redelijk. Journalisten moeten niet een willekeurig bedrijf op de korrel nemen om door middel van een *fishing expedition* te kijken of er misschien een schandaal in zit. Die situatie deed zich echter niet voor. Wie op www.rechtspraak.nl de naam ‘Pretium’ als zoekterm invoert, wordt verwezen naar tientallen uitspraken, waarbij de agressieve wervingsmethoden van Pretium de achtergrond vormen.³ Het is legitieme journalistiek te willen onderzoeken of Pretium zijn methoden inmiddels heeft veranderd. De voorzieningenrechter neemt het de verantwoordelijke journalist kwalijk dat deze niet heeft gespecificeerd welke personen uit zijn privésfeer aanleiding hadden gegeven een onderzoek onder de lezers in te stellen. Wat doen die privécontacten ertoe? Journalisten zijn bovendien niet verplicht hun bronnen te onthullen. Dat had de collega van de voorzieningenrechter in het eerdere kort geding op 6 september 2013 terecht benadrukt.

Vervolgens de sanctie. Mededelingen die schadelijk zijn voor iemands reputatie kunnen op internet een kwelling worden. Internet creëert grotere risico's voor het recht op privacy dan gedrukte media, zo overwoog het Europese Hof voor de Rechten van de Mens kort geleden.⁴ In de krant van vandaag wordt morgen de vis verpakt. Het EHRM voegde hier echter aan toe dat het verwijderen van berichten uit een archief in beginsel niet de juiste methode is. Rechters moeten niet de geschiedenis willen herschrijven. Belangrijk is dat het publiek later kan reconstrueren welke publicaties – ook al waren die onrechtmatig – in het verleden de openbare meningsvorming hebben beïnvloed. Veel beter is het om aan onrechtmatige publicaties in een archief een notitie toe te voegen in de trant van ‘Let op, deze publicatie is later onrechtmatig verklaard’.⁵

Rectificeren verdient dus de voorkeur boven verwijderen. Vreemd dat de voorzieningenrechter precies het omgekeerde beslist. Rectificeren heeft geen inhoudelijk effect, aldus de beslissing van 2 oktober. Het bericht moet worden verwijderd. Laten we dit soort maatregelen reserveren voor evidente schendingen van de privacy, die geen enkele betekenis hebben voor het publieke debat.

1 Rb. Amsterdam 15 mei 2013, *Ryanair/KRO*, www.boek9.nl.

2 Rb. Den Haag 2 februari 2011, *Pretium/TROS*, *Mediaforum* 2011-5, nr. 13. De rechtbank besloot aanvankelijk TROS te gebieden het materiaal af te geven. In een executiegeschil besloot de voorzieningenrechter de tenuitvoerlegging echter te staken wegens een klaarblijkelijke misslag. Ten onrechte had de rechtbank niet aan artikel 10, tweede lid, EVRM getoetst. Zie Vzr. Rb. Den Haag 25 februari 2011, *TROS/Pretium*, *Mediaforum* 2011-5, nr. 14 m.nt. S.M. Kingma. Zie ook Dirk Voorhoof, ‘Rechter kan niet uitgezonden televisiebeelden van interview met

pedofiel opeisen’, *Mediaforum* 2006-3, p. 65-67.

3 Het bekendst is HR 8 april 2011, NJ 2011, 449 over het gebruik van een verborgen camera door de TROS.

4 EHRM 16 juli 2013, *Węgrzynowski en Smolczewsky/Polen*, r.o. 58. Zie *Mediaforum* 2013-9, p. 217.

5 EHRM 16 juli 2013, *Węgrzynowski en Smolczewsky/Polen*, r.o. 65 en 66. Zie ook EHRM 10 maart 2009, *Times Newspapers Ltd./Verenigd Koninkrijk*, NJ 2010, 109, r.o. 47.